

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gl. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
ikrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznanila in reklamacije
pošiljajo se

upravnistvu
v Maribor.

Odprište rekla-
macije so
poštne prost.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prdne
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Ne frankovana pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
osmo poslane knjige
se ne vračajo.

Razglas.

Zaradi nepričakovanih zaprek smo morali preložiti zborovanje „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ na 1. in 2. dan avgusta.

Direktorij.

Českému učitelstvu!

Na dny 1. a 2. srpna t. r. svolává „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ do střediska Slovenije, do bílé Lublaně, X. sjezd učitelů, na kterémž oslaví první desítiletí plodnosného svého trvání spolu s jubileem blahodárného vladaření Jeho Veličenství císaře a krále Františka Josefa I.

Slavnost', kterouž připravuje za tímto účelem slovinské učitelstvo za účasti města Lublaně, budiž ne jen okázalým projevem čistého vlasteneckého nadšení, ale i přátelským združením obětavých bojovníků na poli osvěty lidu ku odborné poradě o rozvoji národního školství.

A na tento sjezd dovolujeme si zváti co nejsrdečněji Vás, drazí kolegové a milé nám kolegyně velikého národa českého. Vás, kteří jste nám příbuzní po krvi, Vás, kteří jste s námi stejného povolání a kteří pracujete jak my u výchově nejmladšího pokolení národa, Vás chtěli bychom pozdráviti ve středu svém v dny učitelské naše slavnosti. Uvítáme Vás s přátelskou srdečností, uvítáme Vás s otevřenou náručí, s jásajícím srdcem v upřímné hrudi. Zavítejte mezi nás, zavítejte do našich přírodních krásou tak bohatě obdařených slovinských krajů!

Připomínajíce, že přijímá laskavé přihlášky jednatel místního výboru, voláme Vám každému z plna srdce: Na radostnou shledanou v bílé naší Lublani!

V Lublani, v červnu 1898.

Za lublanský místní výbor:

Čestný předseda: Ivan Hribar v. r., starosta města Lublaně.

Juraj Režek v. r.,
předseda.

Engelbert Gangl v. r.,
jednatel.

Jakub Dimnik v. r.,
redaktor.

Janko Likar v. r.,
místopředseda.

František Črnagoj v. r.,
pokladník.

Oklic.

Udeležencem X. skupščine „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ ter sodelovavkam in sodelovavcem jubilejnega koncerta v proslavo petdesetletnice cesarjevega vladanja priredi ljubljanski krajevni odbor ob prihodu v Ljubljano na kolodvoru slovesen sprejem.

Prosimo torej uljudno vse tiste, katerih bivališča so ob progi Dunaj-Zidani most-Ljubljana, da si uredijo potovanje tako, da pridejo v Ljubljano v nedeljo dne 31. mal. srpana popoldne z brzovlakom ob 5.31. S tem vlakom se pripeljejo tudi češki in hrvaški gosti.

Gorenjci in sploh tisti, ki dospo z državno železnico, naj pridejo v Ljubljano istega dne z vlakom ob 4.57 popoldne. Dolenjci in Notranjci naj se tudi pripeljejo dne 31. mal. srpana popoldne. Potem se vsi zberemo ob pol 6. uri na kolodvoru, kjer bo ljubljanski krajevni odbor slovesno sprejel slovensko učiteljstvo in došle goste.

Istega dne zvečer priredi ljubljanski krajevni odbor vsem skupaj na vrtu „Narodnega doma“ častni večer s petjem in godbo.

Kdorkoli se udeleži teh slavnosti, naj si pripne na prsi kakoršnokoli znamenje. Členi ljubljanskega krajevnega odbora bodo imeli na prsih znamenja v narodnih in cesarskih barvah. To javljamo zato, da bo vsak precej vedel, kateri so člani ljubljanskega krajevnega odbora, če bi rad kaj pojasnila ali kaj drugega.

Prosimo nujno, da se začne gospoda precej in pridno zglašati za stanovanja in za slavnostni banket. Najboljše je, če se jih zgłosi po več skupaj in pošlje eden za več denar za banket, da se bo mogel dotični odsek po volji udeležencev ozirati pri odkazovanju prostorov ter tistim, ki žele skupaj sedeti, odbral skupne prostore. Oglasila za stanovanja prejema tajnik g. Engelbert Gangl, ogasila in denar za banket pa g. August Kleč.

Apelujemo na zavednost slovenskega učiteljstva in smo prepričani, da se bo oziralo vrlo slovensko učiteljstvo na ta oklic ter tudi ravnalo po njegih napotkih!

Bodimo edini in požrtvovalni, potem bo naša reč sijajno uspela!

Ljubljanski krajevni odbor.

Slovenski pravopis.

Spisal Fr. Levce.

Vsled razpisa visokega c. kr. ministerstva za bogočastje in nauk z dne 24. rženega cveta 1895. l., št. 10.324, mi je naročilo c. kr. osrednje ravnateljstvo c. kr. šolsko-knjižnih zalog na Dunaju, naj sestavim na podlagi Pleteršnikovega slovarja za naše šole slovenski pravopis, ki naj bi obsegal potrebna pravopisna pravila in pravopisni slovar, poleg tega pa tudi kratko, jasno, obšumevno in končnoveljavno določil tiste mnogovrstne oblike iz slovenskega oblikoslovja, ki se pišejo doslej ali očitno napačno, ali pa pravilno, toda na razne načine.

Obotavljal sem se prevzeti naročeno delo, dobro vedoč, da je ž njim združena velika odgovornost; naposled sem se pa vendar vdal ponovljenemu pozivu, ker me je izučila petindvajsetletna izkušnja v šoli in zunaj šole, da je takšna pravopisna knjiga učencem, učiteljem, pisateljem in izobraženim Slovencem sploh živa potreba, zlasti v današnjih časih, ko piše malone vsak pisatelj svoj jezik; ko se ravna vsak časopis po svojem pravopisu; ko celo naši veljavni knjižni zavodi v svojih spisih glede raznih jezikovnih oblik niso dosledni; ko mnogokrat niti šolske knjige istega razreda v pisavi niso edine

in ko morajo učenci večkrat z novimi knjigami in časih celo z novimi učitelji menjati pravopis, da pišejo naposled tako mešanico, da je vestnemu učitelju prava muka popravljati slovenske domače in šolske naloge.

Da je v takih razmerah silno potrebno uravnati slovenski pravopis vsaj za šolske namene, tega menda ne bode nihče oporekal. Saj se je želja po taki uravnavi že mnogo-krat izražala v prijateljskih pogovorih, po javnih listih in ob uradnih učiteljskih posvetovanjih. Da je pa zdaj visoka učna uprava sama sprožila to pereče vprašanje, za to ji moramo biti res hvaležni.

V zmislu prejetega naročila sem sestavil „Slovenski pravopis“, ki je bil te dni na Dunaju dotiskan in se v kratkem izroči raznim ocenjevalcem v presojo. Ker pa svoji knjigi po obstoječih predpisih nisem smel dodati pripomenka, naj tukaj razložim, po kakšnih načelih sem jo sestavil. „Slovenski pravopis“ je razdeljen v dva dela: *A. Pravila*, *B. Slovar*. Pravila razpravljajo o slovniških in pravopisnih naukih. Vsakemu pravilu je je ob robu pristavljeno število — vseh je okoli 800 —, da ga je lažje poiskati in tudi da se lahko nanje sklicujem, kadar nanese prilika, da bi moral iznova govoriti o njem. Ravno tako stoje v slovarju poleg vseh besed, ki so v kakšni zvezi s pravili spredaj, tudi dotična števila, ki kažejo, kje je najti spredaj pojasnilo.

Prvo poglavje v pravilih nas seznaja z najvažnejšimi in najpotrebnejšimi nauki iz slovenskega glasoslovja. Marsikomu bi se utegnil zdeti ta oddelek nekoliko preobširen; toda kdor pomisli, da ima premnogo naših pravopisnih nedoslednosti svoj pravi vzrok v tem, ker se premalo brigamo za glasoslovna pravila našega jezika, ta bode morebiti odobral, da sem ravno na to poglavje slovenske slovnice obrnil svojo posebno pažnjo. Kdor se korenito seznani z glasoslovjem, ta ne bode omahoval, kako naj piše n. pr. premekniti ali premakniti, januar ali janunar, Gabriel ali Gabrijel, patriarh ali patrijarh, ladja ali ladija, začuden ali začudjen, velikega ali velicega, pojasnjen ali pojašnjen, moški ali možki, težki ali teški, društvo ali družtvo, vztrajen ali vstrajen, vstati ali ustati, svetnik ali svetnik, smoter ali zmoter . . . ker mu glasoslovje za vse take dvomne stvari podaja stalna pravila. Tudi vem iz svoje mnogoletne izkušnje, da učitelj ne more dijakom niti oblikoslovja, niti debloslovja razlagati uspešno, ako nimajo v glasoslovju trdne podlage, da jim je pa močno olajšano učenje in umevanje jezikovnih oblik sploh, ako so jim jasni vsaj najvažnejši glasoslovni nauki.

V drugem poglavju sem izkušal stalno določiti tiste besedne oblike, ki se doslej pišejo ali očitno napačno (n. pr. edn. *daj. gospej*, mn. rod. *gosij*, *ljudij*, *Slomška*, *Tolstoja*, *čegav*, *tolikošen*, *kolikošen*, *nikdo*, *nij*, *nijsem*, *nijmam*, *predé*, *krijé*, *plešé*, *kupujé* . . .), ali pa ki se pišejo sicer pravilno, toda na razne načine. Iz mnogih zgledov zadnje vrste naj tukaj navedem samo dva. Koliko truda in dragega časa smo zadnja leta potratili učitelji s tem, da bi se učenci zavedali pravila: Pri moških in srednjih samostalnikih (*o-deblih*) piši v edninskem mestniku za trdimi končniki *u*, za mehкими pa *i*, n. pr. na *travniku*, pri *kraji*; na *jezeru*, na *polji* . . . Toda kako neznatne uspehe smo dosegli! Naravno! Znanstveno raziskavanje slovenskega jezika je namreč pokazalo, da že naši pisatelji XVI. veka niso poznali tega umetnega razločka; pokazalo je, da je *u* ravnotako pravilen in upravičen kakor *i*, bodisi pri trdih ali pri mehkih deblih. Jaz sem se odločil za *u* brez ozira na trda ali na mehka debela; to pa zategadelj, ker piše tako pretežna večina slovenskih pisateljev in ker pišejo tako tudi naši južni bratje. Zakaj dasi sem te misli, da zavoljo ljube sloge in zavoljo knjižnega zblíževanja ne smemo odnehati niti v najmanjši stvari, kjer bi s tem žalili svojstvo slovenskega jezika, se mi vendar zdi nespametno delati

umetne zapreke tam, kjer se Hrvatom z ozirom na govorico našega naroda lahko približujemo. — Kako naj pišemo dalje: na visoki zeleni gori, pri svoji ljubi stari materi, ali pa: na visokej, zelenej gori, pri svojej ljubej starej materi? . . . Oboja oblika je pravilna. Toda če damo učencem v šoli v tej stvari popolno svobodo, bodo mešali *ej* in *i* ter mnogokrat pisali n. pr. na visokej zeleni gori, pri svojej ljubi starej materi . . ., kar se vendar ne more odobravati. Tudi tukaj sem se z ozirom na občno rabo odločil za *i*.

Takih in enakih podvojnih pravilnih oblik je vse polno v naši slovnici. Povsod sem sprejel, oziraje se na Pleteršnikov slovar, na Škrabčeve opazke in na občno pisavo veljavnih pisateljev, samo po eno obliko, da bi s tem učiteljem in učencem olajšal delo in učenje v šoli.

Ker se v tej knjigi nisem mogel ozirati na skladnjo, nekaterih sintaktičnih stvari in posebnosti se pa nikakor nisem mogel ogniti, sem jih nekoliko uvrstil v drugem poglavju na primernih mestih, zlasti pri pridevniku in zaimku, nekoliko pa v slovarju. Sploh pa sem v oblikoslovju z malimi izjemami vso stvarino porazdelil na podstavi Sketove slovenske slovnice, ker je ta knjiga uvedena po vseh naših šolah, učiteljem in učencem tedaj dobro znana, in sem se smel zagadelj marsikatero stvar samo dotekniti, ko bi bil moral drugače obširneje razpravljati o njej.

Tretje poglavje razpravlja najprej o takih tvoritvah samostalnikov, pridevnikov in glagolov, ki jih pišemo v novejšem času mnogokrat napačno, n. pr. *mestjan*, *bralec*, *grižljaj*, *spisatelj*, *davkarija*, *gospodičina*, *živalica*, *pis-mice*, *družbin*, *božij*, *slovensk*, *plesnjiv*, *prejšni*, *dalnji*, *svet-nik*, *ekrasti*, *ustopiti*, *vzpeti se* . . .; potem pa podaja pravila, kako nam je pisati domača in tuja osebna in krajna imena. Ker se v pisavi takih imen ne skladajo niti naši najboljši pisatelji in ker so tudi naše šolske knjige v tem oziru spisane po individualnih nazorih dotičnih pisateljev, je nastala v pisavi novih kakor starodobnih lastnih imen po šolah in časopisih velika zmešnjava, ki jo je treba na vsak način odpraviti; zakaj tega vendar ne moremo trpeti, da bi se pisalo *Odysej* poleg *Odisej*, *Muricocušlag* poleg *Mürzzuschlag*, *Škofjaloka* in *Škofja loka* poleg *Škofja Loka*, *Dolenja Vas* in *Dolenjavas* poleg *Dolenja vas*, *Novo-mesto* in *Novo Mesto* poleg *Novo mesto* . . . Komur bi se pravila, kakor je v slovenščini pisati starodobna občna in lastna imena, zdela preobširna in prerazsežna, tisti naj pomisli, da ta knjiga ni namenjena samo gimnazijam, kjer učenci v tem oziru res ne potrebujejo toliko pravil, ampak tudi drugim šolam, v katerih dela učencem pisanje starodobnih imen veliko preglavico.

O pisavi novodobnih tujih krajnih imen sem v obče sprejel to načelo, da tam, kjer imamo Slovenci za tuje lastno ime že domačo ali pa slovenščini vsaj glasovno bliže stoječo obliko, nam je pisati to; kjer je pa nimamo, tam nam je pridržati za tuje ime neizpremenjeno tujo obliko ter ji, če je treba, v oklepaju dodati, kako se izgovarja slovenski. Tako n. pr. imamo za tuja imena *Leipzig*, *München*, *Roma*, *Quieto*, *Venezia*, *Paris*, *Arva*, *Turocz* . . . domača imena *Lipsko*, *Monakovo*, *Rim*, *Mirna*, *Benetke*, *Pariz*, *Orava*, *Turec* . . . Za imena, kakor *Basel*, *Mainz*, *Marseille*, *Schweiz* . . . smemo pisati slovenščini glasovno bliže stoječe stare oblike *Bazileja*, *Moguncija*, *Marsilija*, *Šveica* . . . Kadar pa za tuja imena, kakor: *Meiningen*, *Mürzzuschlag*, *Wirtemberg*, *Ajaccio*, *Reggio*, *Gozzo*, *Autun*, *Bordeaux*, *Lille*, *Erzsebetvaros*, *Nyiregyháza*, *Rozsahegy*, *Csongrad* . . . nimamo domačih oblik, tedaj pridržimo tujo obliko ter pišemo: *Meiningen*, *Mürzzuschlag*, *Wirtemberg*, *Ajaccio* (*Ajačo*),

Reggio (Redžo), Gozzo (Goco), Autun (Otén), Bordeaux (Bordóz), Lille (Lil), Ezszebetvaros (Eržebetvaroš), Nyiregyháza (Njiredžháza), Rozsahegy (Rožahedž), Csongrad (Čongrad) . . .

Osebná imena germanskih in romanskih narodov ostanejo tudi v slovenščini vedno neizpremenjena Goethe, Schiller, Schiaparelli, Byron, Rousseau . . .

S tem pa nečem reči, da bi v spisih, ki so namenjeni preprostemu narodu, tujih lastnih imen ne smeli pisati tako, kakor se izgovarjajo; saj bi jih narod drugače ne znal brati.

(Konec sledi.)

Štajersko.

Za višjo stopnjo priredil V. Pulko.

Ponovitev znanega. Kako se imenuje tvoja rojstna vas? V kateri občini je to? Kdo je najvišji v občini? Obč. predstojnik. Kako se imenuje naš okraj? Kdo je glava okraja? Okr. glavar. Kako pa je ime deželi, v kateri živimo? Vojvodina Štajerska. Kdo je nje vojvoda? Naš presvetli cesar Franc Jožef I. H katerim deželam spada Štajersko? K alpskim. (Da se avstrijsko-ogrske dežele delijo *a*) v alpske in kraške, *b*) v sudetske in *c*) v karpatske, to že morajo otroci tudi znati. Po poti teh skupin se kronovine najlažje obravnavajo.)

Smoter: Danes bomo govorili o naši domači, lepi štajerski deželi.

I. Priprava.

Kdo od vas je bil dalje od doma? V bližnjem mestu Ptuj jih je že precej bilo. Videli so visoko gori grad, zase stoječ stolp; okoli njega veliko belih kamenov z napisi ali s človeškimi in živalskimi podobami. Na glavnem trgu je visok kamen (na katerega so postavljali zločince (Pranger). Drugim so se pa dopadle lepe reči v oknih; videli so žice napeljane od hiše do hiše, vojake itd. Eden je celo opazil, da v stolpu kavke domujejo. Tudi v Gradcu je bil eden in mestni ropot, ter vozovi na šinjah (tramvaj) so ga najbolj zanimali. V Mariboru imajo nekateri svoje brate v šolah; tudi kak stric ali teta biva tu. Tem, ki so bili v Mariboru se pa je najbolj dopadla nova frančiškanska cerkev. Spet drugi so bili na božjih potih pri Sv. Trojici, na Sladki gori, pri Mariji Bistriški itd. Eden se je vozil z očetom, ko sta peljala luk skozi Slov. Bistrico v Celje. Celo na Koroškem, Hrvaškem in Ogrskem so že nekateri bil. Opomnim jih na berila, katera so že v prejšnjih razredih slišali (Zajčki samostan, Ptujsko polje; II. Ber.). Pokažem jim podobe iz: Österr.-ung. Monarchie in Wort und Bild „Steiermark“, Wanderungen durch Österr.-Ungarn von Umlauf, Dom in Svet, novejše Koledarje družbe sv. Mohora, Rusch: Grundriss der Geographie itd.

S tem, da so otroci povedali, kar so videli, da so se ponovile znane reči in se pokazale podobe, vzbudilo se je zanimanje za domačo deželo. Sedaj pa ni dovolj, da se snov v oddelkih oziroma po odlomkih podaje, ampak nastopiti je treba razvijajočo pot. Otroci naj sami iščejo! K temu pa je treba zopet pripomočkov, nazoril. Najboljše seveda je opazovanje narave same; ali to v tolikem obsegu ne gre — za domoznanski pouk pa je neobhodno potrebno. Najboljši pripomoček pa še so stereoskopi, potem relief ali privzdizni zemljevid, podobe in zemljevid. Schober-jev priročni zemljevid „Herzogthum Steiermark“ pa bi naj imel vsak učenec v roki, da bo vsaj svojo domačo deželo natanko poznal. Komad tega zemljevida stane le 10 kr. Če bi si ga učenci sami ne mogli kupiti, naj bi pa jih imela šolska bukvarna toliko, da bi se ubožnejšim posodili. — Na ponudbo nam je relief in pa zemljevid (razven prej omenjenih podob). Zemljevid na stojalo, relief pa v roko!

II. Podavanje novega.

L e g a. Ta se določi po zemljepisni dolgoti in širjavi, po deželah, ki mejijo na našo in po oddaljenosti in smeri sosednih dežel oziroma domačih krajev.

Ker se še zemlja kot svet najbrž ni obravnavala, se tu kratko pove, da ima zemlja podobo krogle (pokaže se globus). Suče se od zahoda proti izhodu kakor okoli kake osi; severni in južni tečaj. Mislimo pa si od obeh tečajev enako oddaljen največji krog okoli zemlje; ta se imenuje ravniki ali ekvator in razdeljuje zemljo v severno in južno poloblo. Vsporedno z ravnikom potegnjeni krogi, ki so proti tečajema zmiraj manjši, imenujejo se vsoporedniki. Od tečaja do tečaja navpik na ravniki potegnjeni polkrogi pa so poldnevnik (meridijani). Dva nasprotno ležeča poldnevnika delata krog, ki razdeljuje zemljo v vzhodno in zahodno poloblo. Za novejšo razdelitev zemeljskega površja so vzeli poldnevnik, ki gre skozi zvezdarno Greenwich (r. Grinič) pri Londonu kot začetni poldnevnik. S poldnevnik in vsoporedniki, katere si mislimo po površju zemlje potegnjene, se da lega vsakega kraja določiti. Število, katero pove na kolikem vsoporedniku od ravnika se kak kraj nahaja, imenujemo zemljepisno širjavo kraja. Šteje pa se 90° severne in 90° južne širjave. Število, katero pove na kolikem poldnevniku kraj leži, se imenuje zemljepisna dolžina in se računi od začetnega poldnevnika (od Greenwich-a). Od tega se šteje ali 360° proti izhodu (navkoli) ali pa 180° proti izhodu in 180° proti zahodu — vzhodna, zahodna dolžina. (Pristavek. Kraji, ki leže za 1° bolj proti zahodu, imajo za 4 minute pozneje poldne. Varaždin-Celje, Fürstenfeld-Voitsberg, Bruck-Murau.) Kateri poldnevnik gre skozi Št. 14., 15. in 16. Za koliko minut je v Murau-u pozneje poldne kakor v Friedbergu? Katera vsoporednika gresta skozi Št. 46. in 47. Edna stopinja na poldnevniku (od juga proti severu ali obratno) meri 111 km. Koliko km. sev. šir. ima Št.?) Brežice—Mar. Celje.) Poiščite mi kraje, ki leže na istem vsoporedniku, na istem poldnevniku! Te vaje so velikega pomena. Posebno pri obravnavi svetnih delov se nam pri primerjavi vedno vsiljuje prašanje: Zakaj je tu podnebje drugačno? Zakaj so zemeljske razmere in opravi ljudi ter njih življenje celó drugi kakor pa tod in tam?

S čim se najlože meri oddaljenost krajev na zemljevidu? Z merilom zemljevida. Tega so se otroci morali že pri domovinskem pouku učiti. Dolgost in širina naše šolske sobe znaša toliko *m*; na tablo se to riše navadno v *dm* in *cm*; tako tudi obližje. Kaj pomeni na priročnem zemljevidu 1 : 750.000? 1 *mm* na zemljevidu ima v resnici 750.000 *mm* ali 750 *m*. Koliko ima potem 1 *cm* na zemljevidu? Narišite 1 μm^2 v zemljevidovem merilu! 1 $\mu m = 10\ km$; to je 10.000 *m* ali 10 milijonov *mm*. Od tega se potrebuje 750.000 del in to je $13\frac{1}{3}\ mm$; torej kvadrat, ki ima $13\frac{1}{3}\ mm$ dolgo stran na zemljevidu, ima v resnici 1 μm^2 .

Površje. Poglejte si privzdizni zemljevid ali karto, (katera se pa pri vporabi reliefa pozneje vzame za primerjatev itd.) in mi povejte kakoršno površje ima Štajersko. Večinoma gorato. Na severu in zahodu so najvišje gore; proti jugo-izhodu pa so zmiraj bolj nizke. Kako je to na zemljevidu zaznamovano? Z barvami; čim temnejše so, tem višje so gore. Na katero stran visi štajerski svet? Proti jugoizhodu. Na čem se to tudi vidi? Na teku vod. H kateri gorski skupini pripadajo štajerske gore? K Alpam. Kaj pa pomenijo rujavkaste in bele pege? Doline, ravnine, planote. Ali se drže štaj. gore nepretrgoma skupaj? Kaj jih razdeljuje? Vode. Tako nastanejo manjše gorske skupine. Poglejmo si najvažnejše! Kdo mi zna pokazati Muro? (Važnejše reke že poznajo otroci iz „Pregleda avstr.-og. dežel.“) Mura, ki je glavna reka Št. pride pri soteski. Predlitz iz Solnograškega na Št. Na levi strani so Nizke Ture, ki se pričnejo s Hochgolling-om 2863 *m*. (Na koroško-solnograški meji s Visoke Ture.) Na desnem bregu

pa so koroško-štajerske Alpe. Prek teh Alp gre prelaz mimo Neumarkt-a, ki je bil že starim narodom, posebno pa Rimljanom velike važnosti. Tod je šla cesta iz Ogleja v Wels na Gorenjem Avstrijskem. V srednjem veku in do 18. stol. šla je čez to sedlo cesta od Jadranskega morja do Donave, iz Benedek na Dunaj. V novejši dobi gre tod železnica, ki veže Koroško s Štajersko. Po deloma ozki dolini pridemo do Judenburga, najvažnejše točke na Gorenjem Št. Niže tega mesta se odpira murska dolina v takozvano judenburško polje. Cvetoča sela, lepi gradovi oživljajo ga raznoliko. Pri Ljubnem (Leoben) imamo na levi strani Erzberg, ki ima vsebi nevsahljiv zaklad železa, na desni pa izrastek kor.-štaj. Alp (Stub-A. in Glein-A.). Po muriški dolini (Mürzthal) pridemo čez Semernik (Smrečnik) na Spodnje Avstrijsko. Pri Bruck-u pa se zavije Mura; proti kateri strani? Ker je od tod Mura že plovna, vsedino se na ladjo in izročimo se valovom! Pripeljamo se do Gradca, glavnega mesta Štajerske. Na levi strani imamo zmiraj bolj nizko štajersko-ogrsko gorovje, na desni pa Golovec, katerega izrastki rode precej dobro vino. Golovec se vleče ob štaj.-kor. meji do Drave. Od Gradca pa imamo na obeh straneh vode lepo ravnino: rodovitno graško polje tje do Wildona. Od tod se začne lipniško polje, ki prehaja v mursko polje. Niže Lipnice se začnejo na desni strani vinorodne Slov. gorice. — Podajmo se na Dravo! Pri Spodnjem Dravogradu pride iz Koroškega na Št. Na levem bregu je Kozjak (Possruck, Bocksrücken?) do Maribora, na desnem pa Pohorje (pogorje) z Vel. Kapo. Od Maribora naprej imamo na desni strani veliko ptujsko polje, na levi pa Slov. gorice. Od Ptuja se spusti Drava naravnost prek polja, dokler je haložki hribi ne zavrnejo proti vzhodu. Poiščimo izvir Savinje! Tam so solčavske planine z Ojstrico in Raduho. Savinja priteče po lepi savinski dolini do Celja. Okoli Celja so celjski hribi, ki prehajajo v haložke in macelske hribe (Boč, Donati). Zdaj pa si pojdemo ogledat najvišji svet naše dežele! Pretaka ga Aniza, ki pride pri soteski Mandling iz Solnograškega na Štajersko. Bregovje na desnem obrežju nam je že znano; kako se imenuje? Nizke Ture z Hochgollingom. Na levem bregu pa imamo na meji štajersko-avstrijski naš najvišji hrib, to je Dachstein, ki ima 3000 m. (Ta višina se naj pomni, da se z njo primerjajo druge višine in najvišji vrhovi drugih dežel.) Naš zvonik ima 50 m. Kolikokrat višji je Dachstein? Kako so zaznamovani njegovi vrhovi? Belo. To pomeni, da je na njegovem vrhu več sneg in led. Tista črta, ki zaznamuje višino, nad katero součna toplota snega več raztopiti ne more, se imenuje snežna ločnica; v naših Alpah je to 2700—2900 m višine. Dachstein, Hochgolling in še nekaj drugih je nad snežno ločnico. Dachstein pa ni samo snežnik, ampak na njegovem vrhu je tudi lednik. Pokaže se podoba lednika! Rusch: Grundriss der Geographie. V prirodoslovnem pouku pa se naj na primernem mestu pove, da pojema toplota pri 100 m višine za $\frac{1}{2}^{\circ}$ C. „Sneg se v gorskih jarkih in kotlinah zbira in kupiči leto in dan. Ker zaradi velikega mraza po tistih krajih le malo kopni, nakupičiti bi se moral sneg in narasti lednik nezmerno visoko, ako bi ne odhajal. Ali kakor drvi reka v nižave, tako drči vsled svoje teže lednik (s snegom po vrhu), četudi počasi, neprestano po poševni strugi ledniškega jarka navzdol. Seveda pride na dan le 20—30 cm, na leto torej 73—109 m, malokje (če je struga precej strma) 474 m daleč. — Niže ko prileze lednik, topleje sije solnce, topleji je zrak, topleji so vetrovi. Lednik se bolj in bolj tali (srén je že više zgoraj z njega skopnel) in postaja tanjši. Ko dospe do določenega mesta v nižavo, ne more se več ustavljati toploti, konec ga je. Tukaj popadajo grušča in kamenje, katero je prinesel seboj, na tla in se zbirajo v končni ali čelni groblji. Konce sam ali čelo lednika je velik leden obok — ledeniška vrata — iz katerih teče ledeniški potok, ki se je nabral pod talečim se lednikom.“ (Prirodopisni pouk, Schreiner-Koprivnik.) — Od Dachstein-a naprej je Mrtvo gorovje. Odkod ime? Gorovje je večinoma pusto in skalovito.

— Ponovite gorske skupine zapored od severa proti jugu! Tako doline in ravine! Našajte znane vam soteske in prehode! Katere dežele vežejo ti prehodi?

Vode. Kako se imenuje glavna reka Št.? Pokaži jo! Kje izvira? Pojdimo ob vodi naprej! Proti kateri strani teče? Katere gore so na levem, katere na desnem bregu? Proti kateri strani teče Mura od Judenburga? Prišli smo do Šmihela. Tu se nam pridruži Lesnika (Liesing). Kateri pritok priteče pri Bruck-u v Muro? Murica. Na katerem bregu sta oba pritoka? Od Bruck-a je voda plovna in hajdimo v čoln! Kam se obrne Mura sedaj? Ker nimamo v Gradcu sedaj še nič opraviti, se peljemo dalje. Bregovje na desnej in levej? Pri Wildonu nas pozdravlja Kainach in potuje z nami. Na katerem bregu pride v Muro? Pri Lipnici pride od istega brega Sulm iz jako rodovitnih dolin. Pri Radgoni rečemo Štajercem: z Bogom! in se peljemo na Ogrsko. Tu še prihiti za nami Ščavnica iz Slov. goric. Naposled se izlije Mura v Dravo. Na katerem bregu? Pohitimo na Dravo! Ta izvira na Tirolskem in teče po Koroškem. Takoj ko stopimo na koroški meji v čoln, pribuči k nam Mislinja iz Pohorja. Kdor zna „misliti“, bo si ime te vode lahko pomnil. Katero bregovje je na desni, katero na levi strani? V Mariboru pa stopimo na splav Pohorcev, ki plavijo les, pa ne prašajmo jih za god sv. Barbare, da nas ne naklestijo. Kaj je od Maribora na desni, kaj na levi strani vode? Pri Halozah priteče k nam Dravinja (mala Drava) s Polskavo, blizu Ormoža pa Pesnica. Na katerem bregu? Odkod ime te vode? Struga ima veliko peska in blata. Če gre voda črez bregove, pa zasilje s tem prodcem travnike. To čutijo Pesničanje prav neljubo skoraj vsako leto. Že pri Zavraču nas pozdravljajo Hrvatje; od katerega brega? Na desnem pa zapusti Drava Št. pri Središču, dela mejo med Ogrskim in Hrvaškim ter se izliva niže Oseka v Donavo. Kateri breg? Celo na jugu pa imamo Savo. Plovna je le od Zidanega mosta naprej. Katero obrežje Save je štajersko? Desno pa je kranjsko. Pri Zidanem mostu nam prinese neka znana voda pozdrave iz solčavskih planin. Kdo jo pozna? Savinja (mala Sava). Tudi ta je plovna. Niže Brežice se nam pridruži mejna Sotla. Med katerima deželama dela mejo? Kateri breg je štajerski, kateri hrvaški? Od tod pa teče Sava po Hrvaškem in Slavonskem ter se izliva pri Belem gradu v Donavo. Breg. Na Severnem Štajerskem še imamo Anižo. Iz katere dežele priteče? Skozi katero sotesko? Po tej vodi pa se ne moremo voziti, ker se prekopicava prek skalovja in razbija ob pečinah, da je vsa penasta. V njo se izlivata Palta in Salica. Pri mestu Hieflau se obrne proti severu (kakšen tok je imela do sedaj?) in teče na Gornje Avstrijsko, ter dela mejo med Avstrijskim pod Anižo in Avstrijskim nad Anižo. (Odkod izraz: pod in nad Anižo, se lahko tu razloži. Pod = na spodnjo stran, dol od Aniže, ker teče Donava navzdol in torej svet tako visi; nad = na gornjo stran, gor od Aniže. Razložiti pa se enkrat mora!) Izliva pa se v Donavo. Na vzhodnem delu Št. je omeniti Rabo z Bistrico in mejno Labnico (Lafnitz). Izliva se na Ogrskem v Donavo. Za Korošce znamenita Labodnica (Lavant) izvira tudi na Št. Naša (labod-ska) škofija ima od te vode svoje ime. — V Mrtvem gorovju je nekaj lepih jezer. Slatina (kisela voda) se dobiva v Slatini pri Rogatem (1 milijon steklenic se proda na leto), v Radencih blizu Radgone. Zdravilne kopeli so: Rimske toplice, Franc Jožefove toplice pri Laškem, Gleichenberg, Dobrna pri Celju. — Imenuj glavno reko Štajerske z njenimi pritoki! Drava in njeni pritoki! Popiši tok Mure, Drave itd.

(Dalje prih.)

Francišek Palacky.

Po vsem Češkem se je slavil te dni spomin na največjega Čeha 19. stoletja in slovečega češkega zgodovinarja Palackega. Dostojno je, da se tudi mi, Slovenci, spominjamo o 100letnici njegovega rojstva, moža, katerega zasluge za Slovanstvo sploh so tako velikanske, da jih ni možno preceniti.

V letih, ko je živel ves češki narod v neki duševni letargiji, ko so najboljši možje, mej njimi Dobrovsky, začeli skoraj že obupavati nad bodočnostjo svojega naroda, tačas je odprl Palacky svojim presenečenim bratom vrata slavne češke preteklosti, vzbudil v rodoljubnih prsih spečo narodno zavest in s svetim ognjem zaklical: Hej rojaki, opasujmo uma svitile meče! In Bog ve, če bi bil narod češki brez Palackega danes na tisti kulturni višini, na kateri je. Palacky je probudil svoj narod iz duševnega mrtvila, prižgal mu je luč omike in prosvete, da je danes vreden drug v kolu največjih kulturnih narodov.

Rodil se je Palacky dne 14. junija 1798. l. v Hodslavicích na Moravskem. Šolal se je najprvo v Trenčinu. Latinske in filozofske šole je začel pohajati v Požunu l. 1812. na tamšnjem protestantskem liceju, ker je bil po veri protestant. Še dete skoro je imel že veliko veselje do čitanja in komaj 6 let star, je prebral celo sv. pismo. Na latinskih šolah se je lotil tudi pesništva in prva pesen njegova je „elegija na smrt součence Ivana Bakoša“. No, na pesniškem polju si ni pridobil lavorik. V tem času se je poprijel učenja raznih jezikov in prebiral srbske, ruske in staroslovenske knjige. Baval se je mnogo tudi s klasično literaturo. L. 1816. se je zaglobil z veliko vnemo v filozofijo in se temeljito pečal s Kantom.

Po dovršenih filozofičnih študijah je prišel leta 1819. v hišo bogate gospe pl. Cuzy za odgojitelja. Potoval je s svojimi učenci po raznih velikih mestih in prišel večkrat tudi na Dunaj. Posebno dunajski poseti so bili velike vrednosti za njegovo nadaljno izobrazbo. Poseti dunajskih bibliotek so mu popolnjevali znanje v zgodovini, razne galerije in zbirke pa blagodejno vplivale na njegov estetiški okus. Na Dunaju pa se je seznanil tudi z našim velikim rojakom Kopitarjem.

L. 1823. je prišel Palacky v Prago, da se posveti izključno češki zgodovini. Tu ga

seznanil Dobrovsky z domoljubnim grofom Sternberkom, ki mu je bil poslej pravi očetovski prijatelj ter dobrotnik in ki vkljub vsem spletkam, ki so se plele proti Palackemu, ni odnehal toliko časa, da je cesar Ferdinand imenoval Palackega češkim stanovskim zgodovinarjem.

Palacky je bil prvi, ki je leta 1830. sprožil misel o „Matici češki“, ki se je kmalu potem ustanovila. — Najprosvitlenejše duhove vseh časov gnalo je srce k vrelcu vede, omike in umetnosti v večni Rim. Kako neumorno je tu delal Palacky, razvideti je iz tega, da je v devetih tednih prečital v vatiškem arhivu in knjižnici 45.000 listin in našel mnogo dragocenih podatkov za češko zgodovino.

L. 1848. je postal politični voditelj svojega naroda. Potezal se je za pošteno spravo mej Čehi in Nemci ter zvezo Češke z Avstrijo. Odločno se je uprl volitvam v frankobrodski parlament. Bil je predsednik slovanskega shoda v Pragi in vodja avtonomistiške stranke na Dunaju in v Kromerizu. Portfelj naučnega ministra pa je iz političnih ozirav dvakrat odklonil.

Od l. 1849. do 1861. je živel spet le slovstvu.

L. 1867. je šel z mnogimi odličnimi Čehi na Moskovsko razstavo, kar je dalo vladnim krogom povod, da so ga sumničili za panslavista in veleizdajnika.

L. 1869. je jel bolehati. Hud kašelj ga je neprenehoma nadlegoval. Naposled so se mu vnela pluća, in po 53letnem vsestranskem, veleuspešnem delovanju na polju znanosti in prosvete je zatisnil za vekomaj oči v smrtno spanje dne 26. maja 1876.

Kakor kot učenjak, je bil Palacky velik tudi kot človek. Bil je mehkega, plemenitega srca, tih in skromen in proti vsakemu uljuden. Z odkritosrčnostjo in z energijo je družil v sebi moški ponos. Sebičnosti, ki preslepi in na kriva pota izvodi toliko mož, Palacky ni poznal. Vzvišenost krščanstva pa je priznal s temi-le besedami: „Popolnoma sem uverjen, da je krščanstvo najčistejša, najvzvišenejša in najpopolnejša vera“.

Stoletnica Palackega rojstva bodi Čehom opomin, da narod, ki se sam sebe zaveda in ki ve dostojno ceniti svojo preteklost in svoje vrline, je določen za velika dela.

Po „Slov. Nar.“ (T. Doksov).

„Stanje i želje hrvatsko-slovenskog učiteljstva Istre“.

Izvišćuje gosp. Božo Dubrović, nadučitelj iz Sv. Mateja u Istri.

Predlaže, da se shodnim putem traži kod svih odlučujućih faktora, pa i samom svetlom krunom, da bi bile uvažene slijedeće skromne i pravedne želje:

1. Neka bi se čim prije povisila plaća pučkom učiteljstvu Istre, kako su to već učinile nekoje pokrajine, da odgovara naporu, položaju i zahtjevom vremena, odnosno slovu i duhu 1. točke § 55. državnoga zakona od 14. svibnja 1869. glaseće: „Najmanje plaće moraju biti tako odmjerene, da učitelji i podučitelji mogu sve svoje sile svome zvanju posvetiti, bez da se moraju baviti i drugim poslovima, koji bi ih u vršenju službe spriječavali; k tomu treba, da učitelji sa svojom plaćom uzmognu uzdržati i obitelj mjestnim prilikama primjerno“.

2. Vrieme službovanja neka se skрати od 40 na 35 godina, ubrajajući u to i godine privremenog službovanja.

3. Obzirom na plaćevne razrede neka se ukine dosadanji sistem klasificiranja mjesta, te u plaćevne razrede neka se podijeli učitelje po godinama službe po svjedočbah i po vrsnoći.

4. Neka se ustanovi primjeren broj zemaljskih stipendija za djecu pučkih učitelja u Istri, koja bi polazila budi koju javnu školu izim pučke.

5. Učiteljem i učiteljicam, koje su bile ovlaštene u vrijeme konkordata za podučavanje na onovremenih pučkih školah, neka se računa penzija od nastupa njihove službe unapred.

6. Naslov „podučitelj“ i podučiteljica neka se ukine.

7. Berivo petgodišnjih doplataka za sve kategorije neka se izjednači i u mirovinu neka se računa zadnji doplatok po godinah.

8. Iz zdravstvenog duševnog i tjelesnog obzira zahtjevamo, da se školski praznici produže na dva mjeseca.

9. Da se imenuje za mjesta učiteljah i učiteljicah samo prosioi usposobljeni u naukovnom jeziku (odnosno jezicih) dotičnih škola i među timi nek se izabiru najbolji.

10. Pošto u mnogih školah djeca ne poznaju naukovnog jezika, a temeljno je pedagoško-didaktično pravilo, da se djeca imaju obučavati u materinskom jeziku, s toga neka bi se savjestno dalo izpitati ma-

terinski jezik školske djece obstojećih škola u pokrajini i gdje ne odgovora rečenom pravilu, da se ustanove paralelke ili samostojne škole (al ne za 4, 5, 6 školske djece) dajući istodobno priliku, da se može naučiti drugi zemaljski jezik.

11. Postojeće hrvatske odnosno slovenske škole neka se prema potrebi razšire u dvo-, tro-, četvero-razredne i u mjestih neimajući nikakvih škola neka se ustroje.

12. Neka se svom odrešitošću dade valjanost odredbam tiućim se polazka odnosno zanemarivanja škole.

13. Uvažujući, da je pučka škola od najveće pače odlučne važnosti po državu, a školske takse protivne su razvitku školstva i na osobiti način učiteljstvo u vršenju njihove dužnosti silno spriječavaju, te položaj med narodom otežavaju, zato neka se ukinu.

14. Pošto dosadanje školske knjige za hrvatske škole ni malo ne odgovaraju potrebam Istre, neka bi se odmah ocienile, prihvatile i uvele nove školske knjige, koje izrađuje posebni odbor, odabran od hrvatskog učiteljstva ciele Istre.

15. Da se kotarski školski nadzornici imenuju izmedju pučkog učiteljstva i da jedino njim pripada nadziranje učiteljstva u pogledu pedagoško-didaktičkom.

16. Tajna kvalifikacija, neka se bezodvlačno ukine.

17. U interesu napredka budućih učitelja, a i inih važnih razloga neka bi se c. k. učiteljišće iz Kopra preneslo u koje drugo mjesto u pokrajini.

18. Kotarske učiteljske konference neka bi se držale redovito, kako to zakon propisuje, a ne jedva na 4, 5, a i više godina.

19. Želi se, da bi nadležne oblasti, naime mjestna i c. k. kotarska školska vieća primala, riešavala i dopisivala sa pojedinim ravnateljstvima pučkih učiona u nastavnom jeziku.

20. Da nadležne školske oblasti, koliko moguće više, učitelja u njegovom službovanju podupiru, njegov ugled povisuju i svaki čin zaprieče, koji bi mogao biti na uštrb potrebnomu štovanju učiteljskoga stališa.

Slovstvo.

Novosti.

Lepo novo učilo. Rez trsa in najvažnejši načini trsove izgoje, posebno z ozirom na cepljeni trs. Z 42 barvanimi slikami. Spisal Anton Stiegler, strokovni učitelj na štajarski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Založil izdajatelj. Maribor 1898. Kamnopolis, tisek in opravično založništvo „Leykam“-ovo v Gradcu. Cena 2 glđ. 50 kr.

To je naslov kaj lepemu delu, katero je spisal in obelodanil v nemškem in slovenskem jeziku tudi nam Slovencem, zlasti slovenskemu razumništvu na Spodnjem Štajerskem dobro znani strokovnjak na polju vinarstva, g. Anton Stiegler. Na 1 poli in na 13 tablicah z 42 barvanimi slikami razkazuje in opisuje g. pisatelj rez in navadnejše načine izgojevanja in napeljevanja trsa. Slike so prav dobre, jezik je priprost in lahko razumljiv, posebno nam ugaja lepa, pristno domača terminologija, katere se je kolikor toliko dosledno posluževal g. prelagatelj. Povsodi, kjer se je zdelo g. pisatelju primerno in

umestno, opozarja tudi na izgojevanje požlahtnjenih trt in na to, kako se streže trsu po letu. Kdor se torej hoče seznaniti s pravilno rezjo trsa, se seznani z načinom, kako dobi trs po primernem obrezavanju (seveda tudi požlahtnjen) določeno obliko in kako se zopet po rezi ohrani v tej obliki, potem, kako je streči trsu po letu, naj seže po Antona Stieglerja knjigi. Zlasti opozarjamo šolska vodstva in krajne šolske svete na to delo. —pr—

„Slovanska knjižnica“. Izšel je 75. snopič, v katerem se pričinja prevod spisa „Na bojišču“; češki spisal Jan Klecanda, poslovenil Ivan Rejec. Češki pisatelj se je udeležil sam pred 50 leti bojov v Italiji ter potem napisal knjigo „Na bojišču“, v kateri z živimi slikami predločuje čitateljem prizore iz bojov za osvoboditev Italije. Letos pa je ravno 50-letnica italijanske revolucije in za to je knjiga gotovo primerna, pa tudi glede na nemire, kateri so se vršili v Italiji letos.

Društveni vestnik.

Št. 338. Iz „Zaveze slov. učit. društev“.

Delegate sta nadalje prijavili ti-le društvi:

7. Učiteljsko društvo kotara Volosko gg.: 29. Kristijan Bogatec, 30. Božo Dubrovič, 31. gospa Ema pl. Kleinmayr, 32. gospica Savica Zahija.

8. Učiteljsko društvo za novomeški okraj gg.: 33. Franc Koncilijski, 34. Bernard Andolšek.

Častite čitatelje opozorimo na današnji oklic „Ljubljanskega krajevnega odbora“. Prepričani smo, da se bo vsakdo ravnal po podanih navodilih.

Z mnogobrojno udeležbo pokažimo, kako zavedno in požrtvovalno je slovensko in hrvaško-istrsko učiteljstvo; pokažimo vrlim češkim in hrvaškim gostom, ki nam prinese bratske pozdrave od severa in juga, da smo edini z njimi, da umemo svoj poklic, da vemo ceniti svojo moč.

Ljubljanski krajevni odbor deluje neumorno za lep sprejem v Ljubljani. Na nas je sedaj, dragi tovariši in velecenjene tovarišice, da pokažemo vrlemu odboru, da vemo ceniti njegov obilni trud!

Častiti udeleženci naj se oglase nemudoma s prošnjo pri generalnem ravnateljstvu c. kr. priv. južne železnice na Dunaju za žnižano vožnjo ter naj prosijo izrečno za polovično vožnjo v III. razredu.

Za stanovanje in banket naj se zglašijo vsak prav zanesljivo do 25. julija. Ker računimo najmanj na 300 udeležencev slavnostnega banketa, je treba že naprej vedeti dotičnemu odboru natančno število in vsa imena. Kuverta brez pijače stane 1 glđ. 50 kr. Denar in oglašila za banket izvoli

vsak poslati pod naslovom: g. Avgust Kleč, učitelj v Ljubljani, Turjaški trg št. 4, zglasila za stanovanja pa sprejema g. tajnik Engelbert Gangl, učitelj v Ljubljani. Poleg imena naj zapiše, kje želi stanovati: ali v hotelu, ali v privatni hiši. Tako bo olajšano delo odseku za prireditev stanovanj. Pri dohodu v Ljubljano dobi vsak in vsaka v spodnjih prostorih „Narodnega Doma“ listek, na katerem bo zapisano njegovo ime ter ulica in številka stanovanja.

Direktorij „Zaveze“ je vložil prošnjo, na c. kr. deželni šolski svet štajerski, da bi dovolil dopust onim učiteljem in učiteljicem, kateri se bodo udeležili zborovanja „Zaveze“ prirejenega v proslavo 50letnega jubileja Nj. Veličanstva presvitlega cesarja Franca Jožefa I.

O uspehu te prošnje bomo pravočasno obvestili štajersko učiteljstvo.

Direktorij.

Ptuj. Zborovanja učiteljskega društva za ptujski okraj dne 3. julija mes. udeležilo se je spet prav lepo število udov; na novo pa sta pristopila gg. Pesek Ant. — Sv. Duh in J. Maier — Sv. Janž.

O varstvu živali sta poročala gg. Strelec in Pulko. Postavil se je ta predmet zato na dnevni red, ker se bo razpravljalo o njem pri uradni konferenci.

Gospod Žiher je poročal o nekaterih podrobnostih iz zborovanja Lehrerbund-a. Izrekel je pri tej priliki željo, da ostanemo pri tej zavezi ter

pridno podpiramo njeno glasilo „Steierm. Schul- u. Lehrerzeitung“. Na občen gaudium prečital nam je še gospod predsednik iz „Tagblatt“-a oni neprebaven iztrebek jeze in žolča prenasčenega južnoštajerskega učitelja-nemca, v katerem smo slovenski učitelji slikani kot sami rovarji, prekucuhi, v obče: „der Inbegriff allen Uebels“. Trdo skorjo žvekati ali na mrzlem kamenu sedeti je neki najboljši lek takim hršavcem.

Na vprašanje, ali se naj Lehrerbund razdeli ali ne, se odgovori, da naj ostane pri starem. Društvo se tudi izreče proti vsakemu prostemu zborovanju štajerskih učiteljev, ker so časi prenemirni. Zasebno zborovanje istega društva za to leto se tudi odkloni, ker je proti pravilom.

Delegatom so izvoljeni, oziroma so se sami oglasili sledeči gg.: Strelec, Podobnik, Tušek in gspdc. Vuga; za namestnico pa gspdc. Duler.

Učiteljsko društvo za ptjski okraj vabi zopet vse častilce, pisatelje in poznavatelje vladike Slomšek-a, da ga ocenijo kot pedagoga; najboljši spis čaka nagrade 132 gl.

Svetinje pri Ormožu. Poročilo moje o letošnjem majniškem izletu našega učit. društva pač ne bo zavzemalo mnogo prostora: Jupiter Pluvius, neizvedeni enoglasni sklepi in ženska korajža — etc. so činitelji, ki nam ga prav jasno ilustrirajo. Zanesel pa je ta slučaj nemalo-nevihto v naše društvo, koja se je pa vendar kmalu poglela. Kdo jo je pouzročil?! No, drugi izmed zgornjih treh!! — Toda „Streusand d'rauf“! — Upajmo, da bo v prihodnjic boljše!

2. dne junija mes. pa smo zopet zborovali v Ormožu, a pred zborovanjem se urili nekoliko v petju. Pri zborovanju se je od več stranij povdarjalo mnogo koristnega za vsako društvo in sicer sledeče: 1. kar kdo namerava predlagati, naj poprej dobro premisli; 2. kar je sklenjenega, naj se na vsak način izvrši; 3. V zadevi učit. društva govoré le učitelji sami ter se ne dadó voditi po članih in osebah drugega stanu; 4. vsi člani društva naj popolnoma zaupajo načelnistvu, dokler nimajo tehtnih razlogov, nasprotovati mu. Za tem nam je gosp. Anton Kosi podaval že prej obljubljeno razpravo: „Nadučitelj, učitelj, podučitelj; času primerna razprava iz učiteljskega socialnega življenja“.

Delegatom za letošnje „Zavezino“ zborovanje voljeni so gg.: Anton Kosi, Središče, Fran Megla, Svetinje ter gospica Ivanka Kralj iz Središča.

Pri točki „Slučajnosti“ vpraša gosp. A. Kosi našega zastopnika v okrajnem šolskem svetu, je-li res prisiljen biti zapisnikar pri sejah?! — Res prava ironija je to za naš stan, da si volimo svojega zastopnika, ki pa mora tam opravljati službo pisarja in mu tako ni mogoče paziti na vsako besedo, ki se tam iz raznih ust sliši. Kako zamore potem odločno poseči v kako debato, ko mu je misliti na pravilno sestavo zapisnika? — Povsod baje ni tako

in želeti je, da se povsod učiteljstvo upre temu neopravičenemu običaju, saj so naši zastopniki v okr. šol. svetu baš toliko vredni in imajo iste pravice, kakor ostali člani. Sicer pa se nam pač smešno zdi, čemu se li ta glasovita korporacija naziva „šolski“ svet, ko je v njej vse drugo zastopano, le šola in učiteljstvo ne, vsaj primerno ne! Pavliha, Kikeriki, kje sta? Je-li čujeta?!

Z ozirom na sedanje napete razmere opozarjajo nekoki prisotniki na izvrstne nemške liste: Steier. Schul- und Lehrerzeitung; Oesterr. Lehrerzeitung; Freie Lehrerstimme, iz kojih se marsikdo lahko pouči o gibanju in in delovanju, o težnjah in stremljenjih avstrijskih učiteljev, kar mu utegne koristiti.

H koncu še nekaj! V začetku t. l. uposlalo je načelnistvo našega društva tukajšnjemu polit. društvu „Sloga“ prošnjo, naj se blagovoli pri prihodnjih volitvah v okr. zastop tudi učiteljskega stanu spominjati, pa — kdo drugi bi nam morda barem odgovoril, ti naši ljudje pa nas smatrajo najbrž nevrednim odgovora. Tudi prav!! Pa da bi mi vsi na preziranje našega stanu tako udano rezignirano molčali, ne smejte misliti. Se bože našel, ki nas bo spominjal „an des Märzen Idus“. Tovariši, na noge, pa trdno na svoje lastne noge, kajti „Hannibal ante portas!!“ Večnega tlačanstva ste že vendar siti in radi bi še našim „zaščitnikom“, ki nas tako hinavsko-ljubeče podpirajo, sladili urice z raznimi zabavami, koncerti itd.?! Mi naj samo delamo, a oni naj uživajo?! — Ne in nikdar ne!! „Vse za druge, za-se nič“; neumno načelo našega stanu, saj smo vendar sami sebi najbližji in „kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti“. Je-li se drugi stanovi ravna po teh načelih?! Ko bi se le nekoliko, padla bi tudi nam katera mrvica! A sedaj?! „Že vemo kako je!“

Šoštanj. Učiteljsko društvo šaleške doline imelo je svoje zborovanje na binkoštni torek v Velenju. Veselega srca podal se je vsak izmed cenjenih gosp. tovarišev, oziroma gdč. tovarišč krasnega pomladanskega dne v kraj, kjer naj zborujemo. Vsakega ste gnali gola ljubezen do svojega sodruga ter stanovska zavednost, katera se je, kakor je bilo videti pri tem zborovanju v srcih vseh vkoreninila. Radostnih src smo se spogledovali, videč, da nas je toliko število. Izmed 19 udov zbralo se nas je 16, število, katero pomeni že — nekaj. Še prihodnjic in vsikdar toliko in upati je, da se nam pridružijo tudi drugi tovariši. Vsi delajmo za enega in eden za vse!

Točno ob 11. uri se prične zborovanje. Gospod predsednik pozdravi vse častite navzoče ter se zahvali najiskrenejše za tako mnogobrojno udeležbo. Društvu pristopili so kot pravi udje: Gospa Mici Šumljak-ova, gspdc. Ema Kranjčeva in Ana Zupančič-eva ter g. Fran Pristovšek. Vsi bili so prisrčno pozdravljeni.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

Tretja točka dnevnega reda bila je pa že izvrstna. Gosp. tovariš F. Skaza razpravljaj nam je pesem „Avstrija moja“ in pokazal pot, po kateri nam je hoditi, da vzgojimo v srcih mladine pravo ljubezen do presvitlega cesarja in do prevzvišene vladarske hiše. Zvedeli smo iz podavanja kako bi se naj vršile letos šolske veselice v proslavo 50letnice vladanja Nj. Veličanstva F. J. I., da bi ostal ta prevažni redki slučaj otrokom trajno v spominu. Burnemu odobravanju sledila je kaj živa debata.

Kako bi naj praznovalo naše društvo 50letnico vlade Nj. Veličanstva, se je sklenilo, da napravimo v ta namen dne 11. avgusta mes. t. l. slavnosten izlet v Št. Martin ob Paki.

Delegatom k letošnjemu zborovanju „Zaveze“ volita se gg. J. Krajnc in Fran Pristovšek, k zborovanju „Lehrerbunda“ pa gg. I. Smolnikar in Ant. Šumljak.

Kakor nekatera bratska društva, upeljalo je tudi naše društvo kot redno točko vsakega dnevnega reda točko „Iz šolske prakse“ in želeli bi bilo, da bi postala ta točka ena najzanimivejših.

B . . . c.

Gornjigrad. Gornjegraško učiteljsko društvo ima v četrtek 28. julija v Št. Janzu slavnostno zborovanje v proslavo 50letnice vladanja presvitlega cesarja. Ob 10. uri slovesna sv. maša. K obilni udeležbi vabi uljudno odbor.

Iz Polzele. (Vabilo.) Sav. učiteljsko društvo zboruje dne 7. julija mes. 1898 pri Sv. Jurju ob Taboru ob 3. uri popoldne s sledečim vspešnim: a) Zapisnik. b) Prva nemška vadnica, poročevalec g. Zotter. c) Volitev delegatov; pred zborovanjem pevska vaja.

Iz Šoštanja. (Vabilo.) Učiteljsko društvo šaleške doline imelo bo svoje redno zborovanje v nedeljo dne 17. julija mes. v Šoštanju. Začetek bo točno ob pol 11. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Pozdrav, 2. čitanje zadnjega zapisnika in došlih dopisov, 3. posvetovanje o temah letošnje uradne učiteljske konference, 4. iz šolske prakse in 5. nasveti in predlogi. Pridite, dragi „hospodi“ in mile tovarišice, pa prinesite tudi sekirice sabo, da se bomo dali slišati. Za odbor: Predsednik.

Iz Notranjskega. (Vabilo) k občnemu zborovanju učiteljskega društva za postojnski šolski okraj, ki bode v dan 28. julija mes. t. l. ob 10. uri dopoldne v šoli v Št. Petru s sledečim vspešnim: 1. Nagovor predsednikov. 2. Kako naj društvo praznuje 50letnico vladanja presvitlega cesarja? 3. Poročilo tajnikov. 4. Poročilo blagajnikov. 5. Volitev 3 pregledovalcev računa. 6. Volitev novega odbora. 7. Volitev 3 delegatov v „Zavezo“ slov. uč. društev za 1898. l. 8. Slučajni nasveti. 9. Podavanje o kmetijstvu. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Dopisi in razne vesti.

S Krasa. Naše učiteljsko društvo je bilo sklenilo na enem zborovanju v Nabrežini, da morata zastopati uda učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu pri podeljevanju učiteljskih služb načelo, da ima starejši prosilec prednost pred mlajšim. Ta sklep je bil sprejet soglasno; po njem bi se morali ravnati udje učiteljskega društva in njihovi zastopniki.

V okraju je razpisano učiteljsko mesto, za katero se poganja več učiteljev. Posebno agilen je eden mlajši gosp. tovariš, kateri je tudi glasoval za gorenji predlog. Pa to ga nikakor ne moti pri pritiskanju kljuk in pripogibanju kolen, samo da doseže svoj namen; a njemu pomaga, kakor se sliši, še eden zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, kateri je bil tudi pritrdil navedenemu sklepu. Mlajši gospod tovariš misli tako: Ako se umakne načelnik kakega urada, ima pravico nastopiti njegovo mesto le tisti, kateri je služil v dotičnem uradu, ne oziraje se na svoje tovariše, ki so na letih službe starejši.

Ostali učitelji smo nad takim postopanjem užaljeni in protestujemo odločno proti temu ter

zahtevamo, da se postopa tako, kakor je bilo določeno. Ako se pa vendar zgodi nasprotno, potem pozovemo gospoda zastopnika pri prvi priliki na odgovor.

Nasprotno postopanje bi pa imelo še hujših posledic za učiteljstvo okraja, ker bi nastal med njim razdor, kateri bi gotovo ne koristil ne učiteljstvu in ne šoli. Upa se pa, da bode c. kr. okrajni šolski svet uvaževal želje vsega učiteljstva. Toliko za danes!

Iz Solkana 22. junija. Neki profesor na goriški gimnaziji je rekel pred mnogimi leti: „Ein Mann lügt nie!“ No nekaj takega bi rekel jaz gosp. dopisniku iz goriškega okraja v 10. številki „Popotnika“. Gospod dopisnik opisuje ondi naše zborovanje dne 14. aprila mes. t. l. tako, da se kaže, kakor da bi gospod ne bil prisoten, — ali pa stvar po svoje zavija; zato reči mu moram, da v marsičem resnici bije v obraz. Med drugim, kako more pisati o „naročeni zaupnici“?

Ne zavedam se, da bi bil kedaj segnil po takih sredstvih v obrambo svoje veljave! — Ni učitelja — učiteljice, bodi-si mi naklonjenega ali ne, da bi bil kedaj pri njem, pri njej moledoval za svojo osebo. Moje geslo je: „Ako si nedolžen, opraviči se, sicer roko na srce!“ Tega se trdno držim in to je moja zaupnica — oziroma „trdokožnost“. — Kar se tiče g. kolege Mužine in njegovega očitavanja predsednikovih nedostatkov, smelo opazujem: Gosp. Mužina je hvale in spoštovanja vreden zaradi njegovega nastopa pri našem zborovanju, pokazal se je značajnega. Neplašljivo je nastopil pred zbranim učitelstvom ter v brk povedal, kar mu je težilo srce. In to je prav, — tako je možato! Koliko pa je njega predbacivanje mene zadelo, ve najbolje gosp. Mužina ter vsi navzoči stvarno sodeči. — Tudi ni res, da sem bil sit zaslišanja raznih opazk, interpelacij ter izrazov nezadovoljnosti, ter zato kar mogoče hitro prestopil na dnevni red. Nasprotno je res, in to morejo vsi udeležitelji in udeležiteljice zborovanja pritrditi, da takih izrazov, saj javnih ni bilo, in da nikomur se ni storila v tem oziru najmanjša omejitev, saj vedoma in hoté ne. Da smo proti koncu nekoliko pohiteli, kriva je bila volitev zastopnikov v komisijo za „osebni davek“, katera je bila isti dan pri c. kr. okr. glavarstvu dopoludne, in h kateri je bilo več izmed nas povabljenih.

Kar se pa tiče odborovega delovanja glede zboljšanja učiteljskih plač, bodi gosp. dopisniku v znanje, — pa saj on dobro ve — da v ta namen leži solidarična prošnja vseh učiteljskih društev naše poknežene grofije pri veleslavnem deželnem odboru že od meseca decembra 1897. l. — Tako je!*

Predsednik.

Iz Trsta. (Šolska veselica pri sv. Jakobu.)

Na otroško veselico našega zavoda minole nedelje je prišlo nepričakovano mnogo občinstva; od odličnjakov smo videli čast. mons. Flego, prof. gosp. M. Mandiča, dr. Gregorina, mnogo gospá in gospodičin.

Kmalu po 6. uri se je dvignilo zagrinjalo na novo postavljenem, velikem odru. Oder nosi krasen napis: „Bog obvaruj naš rod!“ (risala Raihmanova). Igra: „Sveta Elizabeta Turinška“ se je predstavljala dobro. Igralo je 19 deklic učenk.

Prizor, ko Elizabeta poje pred altarcem in ko prihaja angelj mimo speče grofice, je ugajal zelo. Zadnji prizori v 5. aktu, ko je nastopil ves dvor, grofinje z blestečimi kronami, cesarica celo

* Prejeli smo „Z Goriškega“ zopet dopis, grajoč tamošnje razmere, a odložili smo ga to pot, ker je preosoben in preosoren; nam se pač dozdeva, da bi bilo najbolje, če bi se domače stvari lepo mirno in stvarno doma poravnale. Gotovo bode to naši stvari in našemu ugledu več koristilo, kakor če se osebno ravšamo po časnikihi, kateri imajo služiti boljšemu namenu. Naj bi se ta naša misel blagohotno uvaževala. Ured.

z demantno, dolgo baržunostjo „vlečko“, katero so držali in nosili dvorni „paži“, in vse druge osebe v krasnem srednjeveškem kroju, so bili res divni. Istotako divno je bilo petje med vsakim dejanjem.

Petje je vodil g. Kosec, gospica Reichmann pa je svirala na harmonij. Deški zbor, sestavljen iz učencev 3. in 4. razreda, je nastopil petkrat. Petje je bilo izborno, posebno še, ker ima večina dečkov lepe glasove. Občudovali smo preciznost v nijansiranju. Forte in piano se je poševal tako, kakor bi imeli pred seboj že stare izvežbane pevce. Pevodvoja sme biti zadovoljen s svojim zborom.

Deklamacija „Na potujčeni zemlji“ ob uvodu in zahvala ob zvršetku veselice bili ste kaj primerni toliko gledé vsebine, kakor z ozirom na povdarjanje besed. Pripoznati moramo odkrito, da si je s to veselico vse učitelstvo steklo — brezpogojno pohvalo občinstva, katerega se je zbralo na šolskem vrtu do 1000 oseb.

Ponavljam, veselica je bila lepa, divna v moralnem pogledu, a tudi gmotno je donesla lepega vspeha. Na ustopnini je došlo nad 200 gld.

Po „Ed.“

Ruše. Dragi tovariši in tovarišice! Vsi ste prepričani o veliki vrednosti hospitacij. Pri taki priliki naučimo se več, kakor pri marsikateri dolgi razpravi, če se nam pokladajo na srce še tako lepi nauki. Pri taki priliki pa se tudi goji kolegijalnost, tovariš odkrije tovarišu (mogoče tudi —ici) srce, izpregovori se marsikatera pametna beseda, zapoje se domača pesem, sploh hospitacije nam tudi služijo v razvedrilo. Upam torej, da se je še ohranilo ovo navdušenje za hospitacijo v Vaših sreih ter kličem iz srca: do svidenja 21. dne julija mes. v Št. Ilju!

Načelnik uč. društva za marib. okol.

Maribor. Prejeli smo to-le uradno pismo ter ga objavimo:

Štev. 99, praes.

Začetkom 3. julija mes. 1898. l. bode pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Mariboru, ob vseh nedeljah, potem na božični dan (25. decembra), na novega leta in na praznik sv. rešnjega telesa službovanje mirovalo in so uradniki in služabniki te dni službe prosti.

Radi tega se ne bode ob imenovanih dnevih z nobenimi oblastnjami ali strankami občevalo.

Le za oskrbo neodlašljivega posla, posebno, kjer se gre za varnost življenja in lastnine in za to, da se zabrani hudodelstvo, bode ob imenovanih dnevih eden uradnik s potrebnim pomočnim osebjem oskrboval omejeno nadzorno službo.

Maribor, dne 2. julija 1898.

C. kr. okrajni glavar.

(Najvišje potrjenje) je dobil zakon o uredbi učiteljskih plač na Kranjskem.

(Umrli je v Mariboru) dne 30. junija mes. vpokojeni nadučitelj od Sv. Tomaža bl. Vel. nedelje, gosp. Jožef Majcen, 80 let star. Rajnki je bil oče ptujskega gimn. profesorja gosp. Ferdinanda Majcena in gosp. Srečko Majcena, nadučitelja pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu. Večni mu pokoj!

(Zrelostni izpit) je delalo na mariborskem učiteljskišću 21 abiturientov in dva eksternista. Zadnja dva pa sta odstopila že med izpitom. Izpit je dostalo 16 četrtoletnikov, dočim jih je 5 reprobiranih in sicer 3 na 2 meseca, 2 pa na 1 leto.

(Sprevod šolskih otrok dunajskih v proslavo cesarjeve vladarske petdesetletnice.) Ob najlepšem vremenu je praznovala dne 24. junija dunajska šolska mladina slavnost cesarjevega jubileja. Slavnosti se je udeležilo okoli 82.000 učencev in učenk, ki so z ostalim prebivalstvom navdušeno pozdravljali navzočega vladarja. Na nagovor župana Luegerja je odgovoril cesar, da se še ni nikdar tako rad odzval kakemu povabilu, kakor vabilu k slavnosti otrok dunajskih. Učitelje je cesar opominjal, naj se z vso vmeno oklenejo svojega svetega poklica ter končal svoj govor s presrečno zahvalo vsem pričujočim zastopnikom ljubelega Dunaja, učiteljem in starišem. Končno se je zahvalil še otrokom in pohvalil njih napredek. Župana je dejal cesar tudi, da je bilo to nekaj posebno lepega ter da mu je v posebno tolažbo po mnogih britkostih, katere mu grenijo ravno letošnje leto življenje.

(Šolski muzej.) Slavno okrajno učiteljsko društvo v Voloskem 10 gld. Nekatera društva še sedaj niso poslala določenih prispevkov za šolski muzej. Prosimo gg. predsednike, oziroma blagajnike dotičnih društev, da se odzovejo tej dolžnosti. Sama navdušenost še ne bo dala šolskemu muzeju trdne podlage, če ne bo dovolj gmotne podpore. Poleg navdušenosti in dobre volje je treba za tako podjetje v prvi vrsti denarja in zopet denarja. — Ker nam gre sedaj tesno s prostorom, prosimo gg. tovariše in tovarišice, ki nameravajo poslati kakoršnekoli izdelke, oziroma stvari za šolski muzej, da odpošljejo te stvari šele od 15. do 20. julija, tedaj bomo imeli na razpolago dovolj prostora v I. mestni deški šoli, ker se tu konča šolsko leto že dne 14. julija.

(K železnici gresta) učitelja Vinko Škof iz Hrastnika in Ivan Polak iz Dola pri Hrastniku. Tako poroča „Uč. Tov.“ ter pristavlja: „Temu je menda krivo preugodno gmotno stanje ljudskih učiteljev?“

(Učiteljski kongres.) Na Českem se baje zeli učiteljstvo česke in nemške narodnosti združiti k skupnemu postopanju v stanovskih vprašanjih. V ta namen se namerava sklicati v Prago učiteljski kongres, kateremu se bode pri izključitvi vsakega razgovora o narodnosti baviti s temi-le vpra-

šanji: Kako učiteljstvu varovati svoje državljanske pravice in razgovor o gmotnem stanju učiteljev ter o vprašanju, kako se učiteljstvo od strani narodnih strank podpira z ozirom na njegov gospodarstveni interes. — To je res lepa in pametna misel, katere, če se izvede, bode rodila gotovo obilo dobrega sadu ne samo za učiteljstvo na Českem ampak sploh za vso avstrijsko učiteljstvo; kajti ni dvombe, da je s takim kongresom, če se obnese, lahko storjen začetek k vesoljni združitvi vsega učiteljstva širne Avstrije. Kakšna velesila bi bilo združeno, dobro organizovano učiteljstvo!

(Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju) je tekom meseca aprila in maja prejelo še sledeča darila: Društveni ustanovnik gosp. dr. Pavel Turner, vzgojevalec na Dunaju, podaril je društvu 100 gld. Povodom smrti društvenega ustanovnika gosp. dr. Jarnej Zupanca, bivšega predsednika notarske zbornice v Ljubljani, pristopil je društvu kot ustanovnik s 50 gld. gosp. Urban Zupaneč, pokojnikov nečak v Ljubljani. Dalje so društvu podarili: Slavna posojilnica v Ribnici 20 gld.; slavna kmetska posojilnica na Vrhniki 18 gld.; slavna posojilnica v Vitanju po veleč. gosp. državnem poslancu Jos. Žičkarju, 10 gld.; slavna družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 10 gld.; v Kranju je bilo nabranih v Mayerjevi gostilni 7 gld. V Bolcanu: gosp. Vinko Vetrih, uradnik južne železnice, 2 gld.; v Celju: Slovenka, ki ne želi biti imenovana, 2 gld. (ker to društvo podpira od početka do danes tudi revne slovenske visokošolce, rojene na Štajerskem); veleč. gosp. Fr. Zdošek, župnik pri Sv. Jurju ob Taboru, 1 gld.; veleč. gosp. Jernej Voh, nadžupnik, dekan, kn.-škof. svetnik v Konjicah, 2 gld.; gosp. dr. Jos. Kolšek, odvetnik v Laškem trgu, 1 gld.; veleč. gosp. dr. Jos. Lesar, profesor bogoslovja v Ljubljani, 5 gld.; veleč. gosp. Anton Hvalica, dekan v Sv. Petru pri Gorici, 3 gld. gosp. I. Kovačič, učitelj pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, 1 gld.; gosp. Anton Klodič plem. Sabladolski, dež. šolski nadzornik in Trstu, 3 gld.; veleč. gosp. Edvard Štrekelj, vikar v Vertobji pri Gorici, 2 gld. „Mars“ na Dunaju 10 gld.

Za toliko blagih darov bode hvaležno sprejmal društveni odbor je do konca maja mes. t. l. mej 53 revnih visokošolcev na Dunaju razdelil 1185 gld. 75 nov. (2119 obednic po 25 nov., drugo v gotovini.)

Daljne darove bode hvaležno sprejmal društveni blagajnik veleč. gosp. Fr. Jančar, monsignor, papeški častni kamornik, župnik nemškega viteškega reda, na Dunaju, I, Singerstr. 7.

P. n. udom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Dne 17. junija meseca umrl je društvenik, gosp. Ivan Schuen, nadučitelj v Söchau-u. Njegovi

vdovi se je izplačala praviloma svota 466 gld. podpore. Plačati je torej društvenikom opet 2 K za prihodnji slučaj smrti. Prosimo, da se ta vsota zanesljivo v 4 tednih dopošlje.

Žal da nekateri društveniki vkljub opominom s svojimi plačili zelo zaostajajo; nekateri že čez dve leti dolgujejo vplačevanje starostne naklade. Nujno torej dotičnike prosimo, da svoje dolžnosti prej ko prej izpolnijo. Po tako dolgotrajni obzirnosti

bi pač sicer bili primorani, da društvo valed izgube obresti varujemo daljne škode in da se napravi red, proti malomarnežem postopati s vsemi sredstvi, katera nam nudijo društvena pravila.

Za društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“:

Jul. Eichmayer s. r., Ivan Slana s. r.,
tajnik. načelnik.

Gaishorn, dne 3. julija mes. 1898. l.

Št. 119, D. Podučiteljsko mesto.

Na petrazrednici pri Sv. Tomažu je namestiti podučiteljska služba stalno ali začasno s plačo po III. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem.

Prosilci in prosilke za to mesto naj vložijo svoje prošnje, s pričevalom učne usposobljenosti, oziroma zrelostnega izpita in z dokazom avstrijskega državljanstva opremljene, predpisanim potom pri kraj. šolskem svetu pri Sv. Tomažu do dne 24. julija mes. 1898. l.

Okrajni šolski svet v Ormožu dne 24. junija mes. 1898. l.

Predsednik: Apfaltrern s. r.

Št. 4106. Razpis učiteljske službe.

Na naši štirirazredni deški ljudski šoli s pravico javnosti v Trstu se razpisuje učiteljeva služba s 700 gld. letne plače, s pravico do 6 petletnic po 40 gld. in z $\frac{2}{3}$ doneskom k pokojninskemu zavarovanju. Prednost je prosilcem, ki so že prebili skušnjo usposobljenosti; prosilci brez te skušnje bodo dobivali 600 gld. letne plače.

Postavno opremljene prošnje naj se do dne 15. avgusta mes. t. l. dološljajo podpisnemu vodstvu.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda. Ljubljana, dne 28. junija mes. 1898.

Učiteljska služba.

Na v petrazredno razširjeni šoli v Šoštanju je umestiti s 1. novembrom t. l. učiteljska služba z dohodki po III. plač. razredu.

Obeh deželnih jezikov zmožni prošnjiki in prošnice naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva predpisanim potom do 10. avgusta mes. 1898. l. pri krajnem šolskem svetu v Šoštanju.

Okrajni šolski svet Šoštanj, dne 1. julija mes. 1898. l.

Predsednik.

Na zahtevanje se pošilja brezplačno

ilustrovani cenik

za navadne in c. kr. izklj. privileg. harmonije in didaktofone.

V obila naročila se priporoča trdka:

Josef Lenarčič & Comp.

na Vrhniki pri Ljubljani.

6

„Slovanska knjižnica“

izhaja vsak mesec v 5 do 6 pol obsežnih snopičih. Cena za celo leto 1 gld. 80 kr., v razprodaji pa po 18 kr. snopič. — Doslej je izšlo že 75 snopičev.

„Knjižnica za mladino“

Doslej sta izšla dva letnika po 12 snopičev, torej skupaj 24 snopičev. Cena letniku je 2 gld. 40 kr., posameznim snopičem pa 25 kr. — Naročila sprejema „Goriška tiskarna A. Gabršček“ v Gorici. — V Mariboru se pa dobé v prodajalnici Marije Pristernik, Tegetthoffstrasse št. 13.

Nov šopek napevov za šolo je:

Štirideset napevov za šolske pesmi
v Koprivnik-Majcenovi „Začetnici“.

Na svetlo dal Anton Kosi, učitelj.

Cena 25 kr.

Knjižica se naroča — najbolje s pošto nakaznico — pri izdavalstvu v Središču, kateri ima v zalogi tudi „Zabavno knjižnico za mladino“. Sedmi zvezek tega mladinskega zbornika je pred kratkim zagledal beli dan. Cena snopiču je 15 kr. ozir. 17 kr. s poštnino vred. 7—8

Pisank z 8 listi ni več!

Pisanke in risanke izdelujem sama iz dobrega in lepega papirja. Pisanke imajo po 12 listov in velja zvezek 2 kr., po 100 skupaj pa 1 gld. 50 kr. Risanka velja 4 kr., 100 skupaj pa 3 gld.

Katarina Söllner,

Prettenhofer-jeva naslednica

Hamerlingova ulica št. 8, Gradec.

Zaloga vsakovrstnih potrebščin
za pisanje in risanje.

Higij. c. kr. priv. šolske klopi in dovoljenje za njih ponarejanje priporoča po nizki ceni in tudi na obroke.

V Mariboru.

Iv. Weixl, naduč. i pok.

Vsebinska. I. Razglas. — II. Českému učitelstvu. — III. Oklic. — IV. Slovenski pravopis. (I.) (Fr. Levec.) — V. Štajersko. (I.) V. Pulko. — VI. Frančišek Palacky. (T. Doksov.) — VII. Stanje i želje hrvatsko-slovenskog učiteljstva Istre. — VIII. Slostvo. — IX. Društveni vestnik. — X. Dopisi in razne vesti. — XI. Natečaji in inserati.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.